

50 anys Font de les Canyes, memòria contra l'oblit

La Font de les Canyes és avui un lloc inhòspit i poc conegut. Una font d'aigües contaminades amb difícil accés i un entorn parcel·lat d'horts, espais ocupats pels veïns de la zona nord de la ciutat (Sant Llorenç, La Grípa...) durant els anys de la recessió econòmica, tot just quan estrenàvem la democràcia.

Tanmateix, és un indret carregat d'història. Des de començaments de 1967 era un dels llocs de trobada els diumenges del moviment obrer de Terrassa. La seva activitat va ser recollida per "los funcionarios de la Sexta Brigada Regional la Brigada Político Social" tal com s'acredita al llibre *Combat per la llibertat. Memòria de la lluita antifranquista a Terrassa (1939-1979)*. En aquells temps era un lloc molt atractiu per anar d'excursió els diumenges amb la família, o per les sortides escolars de dijous gras. Un bosc de pins, una font d'aigua fresca i uns accessos transitables a peu, a pocs quilòmetres de la ciutat. La Font de les Canyes, els boscos de Can Gonteres, o els camps de Vilardell, entre d'altres, eren llocs freqüents de

trobada de les Comissions Obreres de Terrassa. El ritual consistia en fer una rotllana, informar de les accions i reivindicacions a les fàbriques, posar en comú els diners recollits per ajudar a les famílies de les persones detingudes o empresonades, i marcar les accions futures del moviment obrer i popular.

Les trobades aplegaven unes desenes de treballadors o treballadores. Un centenar els moments més àlgids.

Com és ben conegut Cipriano García, militant del PSUC, era la persona que tenia més autoritat (anys de presó i formació política a Burgos, la universitat dels presos comunistes) per tal d'ordenar els debats, recollir les diferents informacions i traçar un discurs amb propostes coherents. És a dir, partir de les reivindicacions específiques, concretes (salari, condicions de treball, jornades, carestia de la vida), amb la necessitat de coordinar aquestes lluites puntuals, la lluita sindical a les fàbriques, fins i tot ocupant locals i espais del sindicat vertical, per tal d'integrar-les en

2019. Pancarta portada per les persones que van participar a la concentració de la font de les Canyes el Primer de Maig de 1969.
Font: CC.OO. Catalunya

el combat per les llibertats democràtiques i els drets socials. Ras i curt: la lluita contra la dictadura.

Amb aquest propòsit va tenir lloc la celebració del Primer de Maig de 1969, enguany fa 50, a la Font de les Canyes, com una jornada de solidaritat i de lluita convocada per les Comissions Obreres i amb el suport de la Comissió Cívica de Terrassa. La situació no era gens fàcil, sortíem d'un Estat d'excèpció (mesures encara més terrorífiques dins de la dictadura) i el Capità General de la regió Militar amenaçava amb aplicar la jurisdicció militar a les persones que participessin en aquests actes. Molt sovint, quan preparam activitats de memòria, se'ns demana que aportem fotografies o cròniques de l'hemeroteca per il·lustrar aquests fets. Impensable en aquells temps! Tenim únicament els informes de la Guardia Civil i el testimoni d'algunes de les persones que van participar. "Como en años anteriores desde la mañana, acudió mucho personal al paraje conocido por "Fuente de las Cañas", sito en los extrarradios de la Ciudad reuniéndose allí muchas familias con el fin de pasar un día de campo (...) Sobre las 17,30 unas trescientas personas, integrado por jóvenes de ambos sexos aunque en su mayoría eran varones, se preparaban para manifestarse. Tenían instaladas cuatro pancartas con las siguientes inscripciones: UNIDOS POR LA PAZ, JOVEN UNETE A NOSOTROS PARA DEFENDER TUS DERECHOS, JUVENTUD DEMOCRATICA FEMENINA, otra con la efigie de Che Guevara y otros recortes de prensa extranjera alusivos al Vietnam y otros países donde se han suscitado luchas. Otras que

decían: 1º de MAYO 1969 A LA CALLE QUE YA ES HORA DE PASEARNOS A CUERPO, UNIDAD CONTRA LA CARESTÍA DE LA VIDA, LAS MUJERES DEMOCRÁTICAS." Deia l'informe de la Brigada Político-Social, i recollit al llibre anteriorment citat.

Efectivament, algunes de les pancartes les vam confeccionar al Club JG (Julián Grimau), el club de les Joventuts Comunistes que en aquella època s'havia traslladat de La Cogullada al barri de les Arenes. Es van cantar cançons com "Gallo Rojo, Gallo Negro", "A la huelga", "Hay una lumbre en Asturias" del gran Chicho Sánchez Ferlosio, es van recitar poesies de Machado, Miguel Hernández y Gabriel Celaya, i vam llegir textos del llibre de Bertrand Russell "Crímenes de Guerra en Vietnam", entre d'altres activitats.

Tal com diu l'informe de la Guardia Civil, més de 300 persones, amb pancartes reivindicatives i certament subversives, vam sortir en manifestació cap a la ciutat. Les càrregues de la Guardia Civil acaben amb persones detingudes, ferides i empresonades. Tres hores més tard una nova manifestació a Ca n'Anglada exigint la seva llibertat provoca la detenció de noves persones i l'aplicació de la jurisdicció militar. Itinerari: Caserna de la Guardia Civil, presó de Terrassa, Capitania General de Barcelona i presó Model, on arribem el 3 de maig. Per aquesta raó CCOO i l'Espai de Memòria han volgut recuperar aquesta fita enguany. Per recordar-nos que la defensa de les llibertats i els drets socials no han caigut del cel. I que cal defensar-los i preservar-los cada dia. Ho farem posant una placa als entorns de la Font de les Canyes, i amb un dinar posterior de fraternitat i solidaritat amb la gent treballadora. També amb

En aquests entorns va tenir lloc el 1969 la

Concentració del Primer de Maig de la font de les Canyes

CCOO va convocar una jornada de lluita i als voltants de la font es va fer una celebració que, malgrat el seu caràcter festiu i reivindicatiu, va acabar amb diverses persones ferides, detingudes i empresonades. Aquesta concentració va suposar una fita històrica dins el moviment democràtic i de lluita pels drets de la classe treballadora durant la dictadura franquista.

testimonis d'aquella jornada. Dies abans, el 25 d'abril, s'haurà inaugurat l'exposició dedicada a la memòria de Cipriano García. No és un acte innocent. Cal recordar que quan es va inaugurar l'exposició de La Model "la Model ens parla", coincidint amb el seu tancament, l'any 2017, Cipriano no hi era. Una absència d'una figura del moviment obrer a Catalunya, com d'altres que van passar per La Model, absolutament incomprendible. Va ser una de les persones que es van fer responsables de la coordinació de CCOO d'Espanya, després de la caiguda de Marcelino Camacho y Nicolàs Sartorius (Procés 1001). També és un dels fundadors de la CONC, la Comissió Obrera Nacional de Catalunya.

Enguany s'ha fet una exposició per reivindicar el paper de les dones compromeses amb la lluita veïnal, sindical i política durant la transició. Efectivament "Les Dones també hi érem", es reclama amb raó i justícia democràtica. A la Font de les Canyes, la lluita sindical i obrera, també, i cal rescatar-les de l'oblit. La memòria és fràgil i la seva banalització, una pèrdua que no ens podem permetre en aquests temps convulsos a Europa. Memòria útil, doncs, per combatre les xenofòbies, la vulneració dels drets humans, i el retall dels drets socials i democràtics.

Domènec Martínez
Espai de la Memòria i dels Valors
Democràtics de Terrassa.
Abril de 2019

La placa es va col·locar a la Torre Mossèn Homs, just davant de la Font de les Canyes, el 30 de maig de 2019, en un acte organitzat juntament amb CC.OO. de Catalunya.